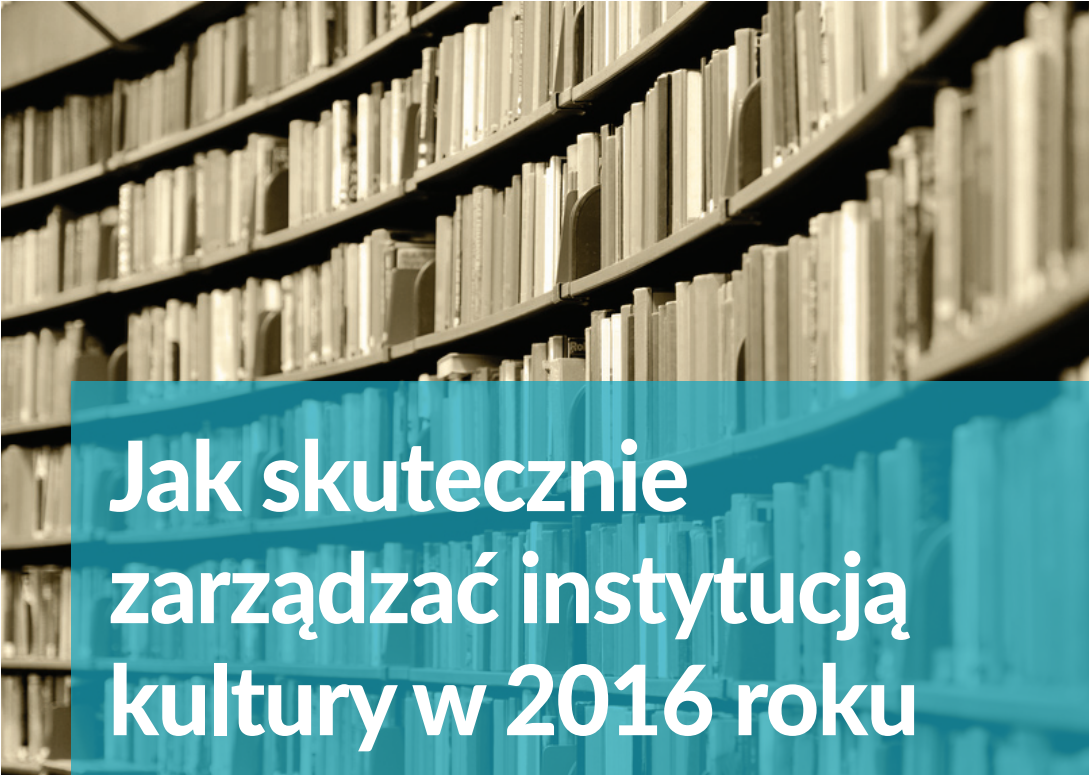

Jak skutecznie zarządzać instytucją kultury w 2016 roku

– wskazówki dla dyrektora

PROFESJONALNE PUBLIKACJE DLA INSTYTUCJI KULTURY

Kierownik Grupy Wydawniczej:
Agnieszka Konopacka-Kuramochi

Wydawca:
Agnieszka Gorczyca

Redaktor prowadząca:
Renata Kajewska

ISBN 978-83-269-4780-3

Nr produktowy 1BC146

Copyright © by Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
Warszawa 2016

Skład i łamanie: Triograf Dariusz Kołacz
Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
ul. Łotewska 9a, 03-918 Warszawa
tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10

Niniejszy e-book chroniony jest prawem autorskim. Przedruk materiałów bez zgody wydawcy jest zabroniony. Zakaz nie dotyczy cytowania publikacji z powołaniem się na źródło. Zaproponowane w niniejszym poradniku wskazówki, porady i interpretacje dotyczą sytuacji typowych. Ich zastosowanie w konkretnym przypadku może wymagać dodatkowych, pogłębionych konsultacji. Publikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów i urzędów państwowych. W związku z powyższym redakcja nie może ponosić odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w poradniku wskazówek, przykładów, informacji itp. do konkretnych przypadków.

Spis treści

Jak skutecznie zarządzać instytucją kultury w 2016 roku – wskazówki dla dyrektora	4
Wyroki Sądu Najwyższego kluczowe dla dyrektora	5
50 wskazówek dla dyrektora instytucji kultury	7

Jak skutecznie zarządzać instytucją kultury w 2016 roku – wskazówki dla dyrektora

Dyrektor instytucji kultury zajmuje niejako dwie pozycje w strukturze osoby prawnej w zakresie przepisów prawa pracy. Z jednej strony zaliczony jest wprost do osób zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy. Z drugiej strony dyrektor jest też zwierzchnikiem służbowym wszystkich zatrudnionych w danej instytucji kultury pracowników.

Wynika to z art. 128 § 2 pkt 2 kp, który definiuje pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy jako pracowników kierujących jednoosobowo zakładem pracy i ich zastępców lub pracowników wchodzących w skład kolegiального organu zarządzającego zakładem pracy oraz głównych księgowych. Dyrektor należy niewątpliwie do tej pierwszej kategorii zarządzających. To przynosi dla niego konkretne skutki w ramach stosunku pracy. Przede wszystkim:

- **jego wynagrodzenie i składniki płacowe nie mogą podlegać regulacji zakładowymi przepisami płacowymi** – zgodnie bowiem z art. 77² § 5 oraz art. 241²⁶ § 2 kp zarówno regulamin wynagradzania, jak i zakładowy układ zbiorowy pracy nie może określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy oraz osób zarządzających zakładem pracy na innej podstawie niż stosunek pracy; w praktyce oznacza to, że miejscem ustalenia wynagrodzenia i składników płacowych może być tylko akt powołania,
- **jego czas pracy jest zdecydowanie bardziej elastyczny** – nie obowiązują go m.in. normy dobowego i tygodniowego odpoczynku, a ponadto dyrektor jest obowiązany do wykonywania pracy poza godzinami bez prawa do wynagrodzenia i dodatków za nadgodziny.

Dyrektor jest też zwierzchnikiem służbowym wszystkich zatrudnionych w danej instytucji kultury pracowników, ma on prawo – jako reprezentant pracodawcy np. do przyznawania nagród (jeżeli takie są przewidziane w przepisach płacowych), ale i do wymierzania kar porządkowych. Dyrektor, jako tzw. piastun organu osoby prawnej, jest też jej podstawowym reprezentantem procesowym w sprawach cywilnych – także pracowniczych. Zgodnie bowiem z art. 67 § 1 kpc osoby prawne oraz jednostki organizacyjne dokonują czynności procesowych przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu.

Wyroki Sądu Najwyższego kluczowe dla dyrektora

Uchwała lub wyrok oraz teza	Konsekwencje dla dyrektora
Wyrok SN z 15 października 2014 r. (sygn. akt I PK 43/14) Pojęcie „stowarzyszenia twórcze” należy rozumieć szeroko. Obejmuje ono nie tylko stowarzyszenia, które działają w danej instytucji i do których należy dyrektor (kandydat na dyrektora), lecz także wszelkie stowarzyszenia, które funkcjonują na terenie działania organizatora, a ich działalność jest związana z rodzajem działalności instytucji. Są to zarówno stowarzyszenia zrzeszające twórców, jak i prowadzące oraz inspirujące działalność twórczą	Wyrok zawiera wskazówki w sprawie stosowania art. 15 ustawy*, który reguluje tryb przeprowadzania konsultacji w sprawie powołania i odwołania dyrektora instytucji kultury. Problemem przy stosowaniu tego przepisu jest wybór stowarzyszenia, z którym organizator musi przeprowadzić konsultacje. Popętnienie błędu może spowodować konieczność wypłaty odszkodowania dyrektorowi instytucji kultury, który został zwolniony z naruszeniem przepisów
Uchwała SN z 11 stycznia 2005 r. (sygn. akt I PZP 11/04) Powołanie dokonane na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy* jest podstawą nawiązania stosunku pracy w rozumieniu art. 68 kp z dyrektorami instytucji kultury. Przepis ten stanowi, że stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach. Za taki przepis został uznany art. 15 ust. 1 ustawy*	Uchwała ma znaczenie dla rozpoznania podstawy prawnej działań dyrektora instytucji kultury. SN nie miał wątpliwości, że zarządzanie instytucją kultury oznacza zarządzanie całą tą instytucją w rozumieniu jej substratu materialnego, organizacyjnego oraz kierowania zatrudnionymi w tej instytucji ludźmi (pracownikami), którzy angażują czas i siły dyrektora instytucji kultury – pracodawcy. W tych warunkach trudno byłoby przyjąć, że powołanie dyrektora instytucji kultury oznacza jedynie powierzenie funkcji, zwłaszcza w sytuacji kiedy przepisy ustawy nie przewidują innej formy prawnej zatrudnienia niż powołanie na stanowisko
Wyrok SN z 19 lutego 2013 r. (sygn. akt I PK 200/12) Sąd Najwyższy uznał za wadliwy pogląd sądu okręgowego, który przyjął, że zasadność odwołania	Wyrok SN wskazuje, że zwolnienie dyrektora instytucji kultury z powodu odstąpienia od realizacji umowy z organizatorem (art. 15 ust. 6 pkt 4 ustawy) podlega kontroli sądu. Ozna-

Uchwała lub wyrok oraz teza	Konsekwencje dla dyrektora
pracownika nie podlega kontroli sądu. Miało to wynikać, zdaniem sądu okręgowego, z tego, że utrata stanowiska w przypadku powołania może nastąpić w każdym czasie bez ograniczeń przewidzianych w prawie pracy. Jest to, zdaniem SN, stanowisko błędne	cza to, że sąd jest obowiązany zbadać, czy podana przyczyna jest rzeczywista i prawdziwa. W razie ustalenia, że przyczyna wskazana jest fikcyjna, odwołanie jest wadliwe, a odwołanemu pracownikowi przysługuje roszczenie o odszkodowanie
Wyrok SN z 28 sierpnia 2013 r. (sygn. akt I PK 48/13) SN uznał za prawidłowe przywrócenie do pracy pracownika, który w wypowiedziach zamieszczonych w środkach masowego przekazu zarzucił dyrektorowi muzeum, że jest niekompetentny, że jego działalność przynosi nieodwracalne szkody, że jest „niepiśmienny” wobec braku dorobku naukowego i że jest „osobą przypadkową i dość tragiczną”. Pracownik w okresie wyrażania takich krytycznych opinii pełnił mandat radnego. Zdaniem sądów formułowane przez pracownika krytyczne uwagi pod adresem przełożonego, niejednokrotnie bardzo „ostre” i mające wydźwięk emocjonalny, pozostawały w ścisłym związku z wykonywaniem przez pracownika mandatu radnego gminy. Zachowanie pracownika było więc związane przede wszystkim ze sprawowaniem tej funkcji (w interesie społecznym, dla dobra społeczności lokalnej), a nie z jego statusem pracowniczym. Dlatego sądy nie dopatrzyły się błędu w przywróceniu pracownika do pracy (skoro konflikt wynikał z wykonywania przez	Wyrok jest istotny dla instytucji kultury, w których istnieje konflikt między pracownikiem a dyrekcją. W wyroku sąd odniósł się do motywowania zwolnienia pracownika długotrwałym konfliktem pracownika z przełożonym dyrektorem. SN przyznał, że niektóre wypowiedzi pracownika skierowane publicznie pod adresem przełożonego (dotyczy to w szczególności sugestii na temat „wyrzucenia z pracy kobiety w ciąży” lub „stosowania szykan wobec pracowników”) były niewłaściwe (brak im było właściwej powściągliwości, umiaru i odpowiedzialności za słowa). Mogły one narazić na szwank dobre imię (część) dyrektora. Pracownik działał jednak przede wszystkim jako radny gminy, a jego subiektywne oceny były usprawiedliwione, gdyż były wyrażane „dla dobra społeczeństwa w szerokim tego słowa znaczeniu”. Jego zachowanie jako pracownika stanowiło naruszenie zasad kultury i dobrych obyczajów, jakie powinny być przestrzegane w zakładzie pracy. Jednakże zostało ono podjęte w „dobrej wierze”

Uchwała lub wyrok oraz teza	Konsekwencje dla dyrektora
powoda mandatu radnego, a mandat ten już wygaś	

* Ustawa z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.).

50 wskazówek dla dyrektora instytucji kultury

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
Organizację wewnętrzną instytucji kultury określa regulamin organizacyjny nadawany przez dyrektora tej instytucji, po zasięgnięciu opinii organizatora oraz opinii działających w niej organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców	Dyrektor instytucji kultury nie może nadawać regulaminu organizacyjnego, uwzględniając opinie organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców niedziałających w danej instytucji. Przykładem błędu dyrektora będzie uwzględnienie opinii działających poza teatrem lub muzeum organizacji dlatego, że są istotnym elementem życia danej gminy, ale w samym muzeum lub teatrze nie działają	Art. 13 ust. 3 ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.)
Organizator może powierzyć zarządzanie instytucją kultury osobie fizycznej lub prawnej. Do wyboru zarządcy stosuje się Prawo zamówień publicznych. Powierzenie zarządzania następuje na podstawie umowy o zarządzaniu instytucją kultury zawartej między organizatorem a zarządcą na czas określony, nie krótszy niż 3 lata	Prawo ściśle określa elementy umowy o zarządzaniu instytucją kultury. Trzeba uwzględnić: • warunki wynagradzania zarządcy, uwzględniające zasadę równowagi świadczeń, • sposób podziału zysku, • kryteria oceny pracy zarządcy, • tryb przeprowadzania kontroli; • kary umowne z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy,	Art. 15a ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
	przesłanki i tryb rozwiązania umowy przed upływem terminu, na który została zawarta. Dodatkowo w przypadku gdy zarządcą jest osoba prawna, umowa powinna przewidywać, kto w jej imieniu będzie wykonywał czynności zarządu	
Przedmiotem wniosku o interpretację indywidualną nie mogą być przepisy prawa podatkowego regulujące właściwość oraz uprawnienia i obowiązki organów podatkowych oraz organów kontroli skarbowej	Dyrektor instytucji kultury nie ma już możliwości pozyskania (poprzez złożenie wniosku ORD-IN i otrzymanie interpretacji indywidualnej) wyjaśnień, jak stosować przepisy podatkowe, które są adresowane do organów podatkowych. Dotyczy to przepisów dotyczących np. ulg uznaniowych czy procedur stosowanych przez organy podatków w czasie postępowania podatkowego	Art. 14b § 2a ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)
Jeżeli przedstawione we wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe odpowiadają zagadnieniu będącemu przedmiotem interpretacji ogólnej wydanej w takim samym stanie prawnym, wydaje się postanowienie o stwierdzeniu, że do stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego opisanych we wniosku ma zastosowanie interpretacja ogólna,	Teatr, muzeum lub dom kultury nie otrzymają interpretacji indywidualnej w sytuacji, gdy co do interesującego dyrektora tych instytucji stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego zastosowanie ma interpretacja ogólna	Art. 14b § 5a ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
z jednoczesnym stwierdzeniem bezprzedmiotowości wniosku. W tym przypadku w postanowieniu wskazuje się oznaczenie interpretacji ogólnej wraz z podaniem miejsca jej publikacji. Na wydane postanowienie przysługuje zażalenie		
Podstawą gospodarki finansowej instytucji kultury jest plan finansowy ustalony przez dyrektora, z zachowaniem wysokości dotacji organizatora	Przy ustalaniu planu finansowego publicznej instytucji kultury należy uwzględnić ustawę o finansach publicznych	Art. 27 ust. 3 ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.)
Państwowe i samorządowe osoby prawne wyodrębniają w planach finansowych m.in.: • środki na wydatki majątkowe, • środki przyznane innym podmiotom, • stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku, • stan środków pieniężnych na początek i koniec roku	Plan finansowy publicznej instytucji kultury jest dokumentem obejmującym jeden rok. Wskazuje na to m.in. to, że stan należności i zobowiązań ujmuje się na początek i koniec roku. Tak samo jest traktowany stan środków pieniężnych na początek i koniec roku	Art. 31 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)
Dotacje udzielone z budżetu państwa w części niewykorzystanej do końca roku budżetowe-	Dotacje dla państwowej i samorządowej instytucji kultury rozliczane są w ujęciu rocznym. Wyjątek od tej	Art. 168, art. 181 art. 251 ustawy z 27 sierpnia 2009 r.

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
go podlegają zwrotowi do budżetu państwa do 31 stycznia następnego roku. W tym terminie podlegają też zwrotowi dotacje udzielone z budżetu jednostki samorządu terytorialnego w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego	zasady określa art. 181 ustawy o finansach publicznych. Przepis stanowi, że niezrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa nie wygasają z upływem roku budżetowego, gdy nie później niż do 15 grudnia roku budżetowego Rada Ministrów ustaliła, w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu w tej sprawie opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, wykaz oraz plan finansowy wydatków, do których nie stosuje się wskazanej zasady	o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)
Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków	Państwowa i samorządowa instytucja kultury jest zobowiązana do przestrzegania zasad, które obowiązują jednostki sektora publicznego. Wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Niezbędne jest osiągnięcie terminowości realizacji zadań oraz uwzględnienie wcześniej zaciągniętych zobowiązań	Art. 44 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)
Jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem	Przy zawieraniu wskazanych umów stosuje się prawo zamówień publicznych. Instytucja kultury powinna	Art. 44 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, jeśli odrębne przepisy nie stanowią inaczej	swoją działalność rozliczać w ujęciu rocznym. Prawo dopuszcza jednak zawieranie wieloletnich umów. Na podstawie art. 142 ust. 1 Prawa zamówień publicznych umowę zawiera się na czas oznaczony. Art. 142 ust. 2 tej ustawy stanowi jednak, że zamawiający może zawrzeć umowę, której przedmiotem są świadczenia okresowe lub ciągłe, na okres dłuższy niż 4 lata, jeżeli wykonanie zamówienia w dłuższym okresie spowoduje oszczędności kosztów realizacji zamówienia w stosunku do okresu czteroletniego lub jest to uzasadnione zdolnościami płatniczymi zamawiającego lub zakresem planowanych nakładów oraz okresem niezbędnym do ich spłaty	(tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)
Jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu wydatków lub kosztów jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia, składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, inne składki i opłaty obligatoryjne oraz	Dyrektor instytucji kultury jest uprawniony do samodzielnego zaciągania zobowiązań. Przepisy ustawy o finansach publicznych nie wykluczają możliwości wykonania w roku budżetowym zobowiązań powstałych w latach poprzednich. Należą jednak uwzględnić płatności wynikające z zobowiązań zaciągniętych w latach poprzednich, przy zaciąganiu zobowiązań przewidzianych do sfinansowania w danym roku. Dyrektor publicznej	Art. 46 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
płatności wynikające z zobowiązań zaciągniętych w latach poprzednich, z zastrzeżeniem art. 136 ust. 4 i art. 153 ustawy o finansach publicznych	instytucji kultury może więc zaciągnąć zobowiązania przekraczające okres jednego roku, ale wydatki na obsługę zobowiązań muszą zostać przewidziane w planie finansowanych danego roku i w planach lat następnych	
Do pracowników instytucji kultury nie stosuje się przepisu art. 15¹¹² zdanie pierwsze Kodeksu pracy	Ustawodawca wyłączył w stosunku do pracowników instytucji kultury zasadę, że pracownik pracujący w niedziele powinien korzystać co najmniej raz na 4 tygodnie z niedzieli wolnej od pracy	Art. 26e ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.)
Informacja publiczna, która nie została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej lub centralnym repozytorium, jest udostępniana na wniosek. Informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku.	Zasadą jest udostępnianie informacji publicznej w BIP lub na pisemny wniosek. Instytucja kultury jest jednak zobowiązana udostępniać informacje publiczne bez wniosku i to w formie ustnej, jeśli jest to możliwe niezwłocznie. Dyrektor muzeum lub teatru powinien unikać mnożenia niepotrzebnych barier i procedur	Art. 10 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)
Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne. Są to m.in.: 1) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo	Instytucja kultury, posiadająca osobowość prawną, realizuje zadania publiczne w zakresie szeroko rozumianego upowszechniania kultury. Na przykład centra kultury, jako osoby prawne samorządu terytorialnego wykonujące zadania publiczne i finansowana ze środków	Art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
osoby prawne samorządu terytorialnego oraz 2) podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego	publicznych, podlegają ustawie o dostępie do informacji publicznej. Samorządowa instytucja kultury jest podmiotem zobowiązanym do udzielenia informacji publicznej. Dlatego dyrektor takiej instytucji, jako organ samorządowej osoby prawnej, jest ustawowo zobowiązany do działania w sposób określony w ustawie o dostępie do informacji publicznej. Na przykład taką informacją jest wniosek o dofinansowanie z funduszy europejskich realizowany przez samorządową instytucję kultury w ramach zadań związanych z prowadzeniem działalności kulturalnej w sposób określony w umowie o dofinansowanie, z wykorzystaniem środków publicznych. Dotyczy to także dokumentów wytworzonych w celu otrzymania dofinansowania, a także zawarta w tym zakresie umowa. Uwaga. Odestanie osoby występującej o otrzymanie informacji publicznej do strony internetowej instytucji kultury często nie jest udostępnieniem tej informacji. Na przykład na stronie internetowej mamy informacje opisujące umowę dotyczącą organizacji koncertów plenerowych, a wniosek dotyczy udostępnienia całej umowy na organizację tych koncertów	

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa	Instytucja kultury ma możliwość odmowy udzielenia informacji publicznej tylko wyjątkowo. W praktyce działania instytucji korzystających ze wsparcia sponsorów warto być przygotowanym na ewentualne żądania ujawnienia szczegółów umów między sponsorem a np. muzeum a teatrem. W umowach tych można wprost określić, które informacje są objęte tajemnicą przedsiębiorstwa	Art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)
Jeżeli w wyniku udostępnienia informacji publicznej na wniosek instytucja kultury ma ponieść dodatkowe koszty związane ze wskazaniem we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku, instytucja kultury może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom.	Przed pobraniem opłaty instytucja kultury w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powiadomi wnioskodawcę o wysokości opłaty. Udostępnienie informacji zgodnie z wnioskiem następuje po upływie 14 dni od dnia powiadomienia wnioskodawcy, chyba że wnioskodawca dokona w tym terminie zmiany wniosku w zakresie sposobu lub formy udostępnienia informacji albo wycofa wniosek.	Art. 15 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)
Wykorzystanie informacji publicznej jest	Instytucja kultury może nałożyć opłatę za udostęp	Art. 23c ustawy z 6 września

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
możliwe w celach komercyjnych lub niekomercyjnych, innych niż jej pierwotny publiczny cel wykorzystywania. Jest to tzw. ponowne wykorzystywanie informacji publicznej	nienie informacji publicznej w celu ponownego wykorzystywania na wniosek, jeżeli przygotowanie informacji w sposób wskazany we wniosku wymaga poniesienia dodatkowych kosztów. Nakładając tę opłatę, uwzględnia się koszty przygotowania i przekazania informacji publicznej w określony sposób i w określonej formie oraz inne czynniki, jakie będą brane pod uwagę przy nietypowych wnioskach o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej, które mogą mieć wpływ w szczególności na koszt lub czas przygotowania i przekazania informacji. Łączna wysokość opłaty nie może przekroczyć sumy kosztów poniesionych bezpośrednio w celu przygotowania i przekazania informacji publicznej w celu ponownego wykorzystywania w określony sposób i w określonej formie	2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)
Skarga do sądu administracyjnego na bezczynność instytucji kultury w zakresie udostępnienia informacji publicznej nie wymaga wcześniejszego wezwania instytucji do przekazania tej informacji – podstawą skargi na teatr lub muzeum jest samoistne	Dla dopuszczalności wniesienia skargi na bezczynność organu w przedmiocie udostępnienia informacji publicznej nie jest wymagane poprzedzenie jej jakimkolwiek środkiem zaskarżenia na drodze administracyjnej ani wezwaniem do usunięcia naruszenia prawa – wymogi te nie dotyczą bezczynności (zob. wyroki NSA z 24 maja	Art. 52 § 3 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
naruszenie prawa do przekazania informacji	2006 r., sygn. akt I OSK 601/05; z 19 sierpnia 2008 r., sygn. I OSK 683/09, z 30 sierpnia 2011 r., sygn. akt I OSK 1048/11)	
Wolno korzystać w granicach uzasadnionych celem informacji z przemówień politycznych i mów wygłoszonych na publicznych rozprawach, a także fragmentów publicznych wystąpień, wykładów oraz kazań. Nie upoważnia to do publikacji zbiorów tego rodzaju utworów	Jest to rodzaj dozwolonego użytku. Instytucja kultury może korzystać z informacji ważnych społecznie bez ograniczeń prawa autorskiego. Odzwierciedla to rozwiązanie w polskim prawie autorskim zasady unijne	Art. 26 ¹ ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631 ze zm.)
Między innymi biblioteki, muzea oraz archiwa mogą: 1) używać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych, 2) zwielokrotnić utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów, 3) udostępniać zbiory do celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informacyjnego (terminali) znajdujących	Ustawodawca uregulował dozwolony użytek na rzecz specyficznych aktów zwielokrotniania oraz udostępniania zbiorów za pośrednictwem terminali. Zgodnie z dotychczas ukształtowaną praktyką funkcjonowania uprawnionych podmiotów pobieranie opłat przez archiwa oraz biblioteki, muzea, uczelnie i instytucje oświatowe w granicach potrzebnych dla pokrycia kosztów ich działalności nie stanowi osiągnięcia bezpośrednio lub pośrednio korzyści majątkowej	Art. 28 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
się na terenie tych jednostek – jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej		
Wolno: 1) przytaczać w utworach stanowiących samodzielną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości. 2) korzystać z utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości. 3) w sposób niezamierzony włączyć utwór do innego utworu, jeśli włączony utwór nie ma znaczenia dla	Ustawodawca szeroko rozbudował tzw. prawo cytatu. Prawo to stanowi ograniczenie wyłączone go prawa autorskiego na rzecz wykorzystywania cudzej twórczości w działalności naukowej, dydaktycznej, publicystycznej oraz artystycznej. Ustawodawca umożliwił cytowania w całości utworów plastycznych oraz fotograficznych. Przed 2015 r. istniały wątpliwości, czy takie utwory są rodzajem tzw. drobnych utworów, których cytowanie jest w całości dozwolone. Uwaga! Dopuszczalne jest cytowanie wyłącznie utworów rozpowszechnionych (zob. art. 5 ust. 3 lit. d dyrektywy 2001/29/WE). Odrębnie od prawa cytatu jest uregulowane korzystanie z utworów w celu parodii, karykatury lub pastiszu – wiąże się to z chronionym przez UE prawem do wolności wypowiedzi oraz swobody artystycznej. Ta różnica wynika z tego, że do istoty parodii czy też karykatury należy nie cytować, lecz modyfikacja. Prawo	Art. 29–29² ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
utworu, do którego został włączony	zezwała na incydentalne i niezamierzone włączenie utworu do innego materiału. Powyższe reguły rozszerzają zakres działalności artystycznej prowadzonej przez instytucje kultury	
Wolno korzystać z utworów w celu reklamy publicznie dostępnej wystawy lub publicznej sprzedaży utworów, w zakresie uzasadnionym promocją tej wystawy lub sprzedaży, z wyłączeniem innego handlowego wykorzystania. Korzystanie to dotyczy np. publicznie dostępnych wystaw w muzeach, galeriach, salach wystawowych i obejmuje korzystanie z utworów w ogłoszeniach, katalogach i innych materiałach rozpowszechnianych dla promocji wystawy lub sprzedaży oraz wystawienie lub inne udostępnianie egzemplarzy utworów do tych celów	Dyrektor instytucji kultury ma możliwość zorganizowania promocji publicznych wystaw oraz sprzedaży za pośrednictwem Internetu. Dotyczy to także promowania w Internecie wystawy z eksponatami, które nie zostały wcześniej za zezwoleniem twórcy w jakikolwiek sposób udostępnione publicznie. Przepisy wskazują przykładowe zakresy korzystania	Art. 33 ³ ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631 ze zm.)
Mobbing to działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nęka	Mobbingiem nie jest sytuacja, kiedy dyrekcja teatru albo domu kultury wyraża negatywną ocenę bieżącej formy aktora lub śpiewaka. Mobbingiem nie jest też pomijanie w obsadzeniu	Art. 94 ³ § 2 ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
niu lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie bądź ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu pracowników	w spektaklach artystów mających zniżkę formy artystycznej. Dyrektor instytucji kultury może się spotkać z zarzutem artystów-pracowników o mobbing. Jednak sądy przyjmują, że elementem zawodów artystycznych jest zgoda na przyjęcie nawet bardzo krytycznych ocen ich dokonań. Dyrektor ma prawo do ocen subiektywnych tzn. nie muszą one wynikać z badań (np. popularności artysty wśród publiczności) czy opinii osoby o statusie specjalisty lub biegłego, która potwierdza obniżenie formy artystycznej u artysty	
Dyrektor instytucji kultury może w każdym czasie wystąpić z żądaniem poinformowania go telefonicznie albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej o dacie wydania interpretacji indywidualnej oraz o zawartej w niej ocenie jego stanowiska albo o innym sposobie rozstrzygnięcia sprawy Informację organ podatkowy przekazuje niezwłocznie, a w przypadku gdy dyrektor wystąpił z tym żądaniem przed wydaniem interpreta-	Ustawodawca wprowadził możliwość monitorowania stanu prac organu podatkowego nad wydaniem interpretacji indywidualnej	Art. 14d § 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
cji indywidualnej – nie później niż w dniu roboczym następującym po dniu wydania tej interpretacji albo innego rozstrzygnięcia w sprawie		
Skorygowanie deklaracji następuje przez złożenie korygującej deklaracji	Nowością jest rezygnacja przez ustawodawcę z uzasadnienia korekty deklaracji – nie trzeba już przedstawiać urzędowi skarbowemu przyczyn konieczności skorygowania deklaracji	Art. 81 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)
Strona postępowania podatkowego może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania. Pełnomocnictwo może być ogólne, szczególne albo do doręczeń	Ustawodawca wreszcie rozwiązał problem pełnomocników w postępowaniu przed organami podatkowymi. Pełnomocnictwo ogólne upoważnia do działania we wszystkich sprawach podatkowych oraz w innych sprawach należących do właściwości organów podatkowych lub organów kontroli skarbowej. Pełnomocnictwo szczególne upoważnia do działania we wskazanej sprawie podatkowej lub innej wskazanej sprawie należącej do właściwości organu podatkowego lub organu kontroli skarbowej. UWAGA! Ustanawiając więcej niż jednego pełnomocnika o tym samym zakresie działania lub ustanawiając pełnomocnika ogólnego oraz szczególnego w tej samej sprawie, strona wskazuje organowi jednego z nich jako pełnomocnika do doręczeń	Art. 138a–138o ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
Trybunał Konstytucyjny wskazał, że za przychód pracownika mogą być uznane takie świadczenia nieodpłatne, które: 1) zostały spełnione za zgodą pracownika (skorzystał z nich w pełni dobrowolnie), 2) zostały spełnione w jego interesie (a nie w interesie pracodawcy) i przyniosły mu korzyść w postaci powiększenia aktywów lub uniknięcia wydatku, który musiałby ponieść, 3) korzyść ta jest wymierna i przypisana indywidualnemu pracownikowi (nie jest dostępna w sposób ogólny dla wszystkich podmiotów)	Dyrektor instytucji kultury, przyznając pracownikom świadczenia nieodpłatne, musi uwzględnić wyrok z 8 lipca 2014 r. Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt K 7/13). Wyrok ten zmienił sposób interpretowania prawa przez organy podatkowe i sądy administracyjne. Podatek od nieodpłatnego świadczenia powstaje wtedy, gdy został poniesiony w interesie pracodawcy. Przykładowo nieopodatkowane są korzyści pracownika w postaci noclegu w hotelu na koszt pracodawcy, jeśli nocleg był poniesiony w interesie pracodawcy. Ta korzystna interpretacja przepisów, jaką coraz częściej stosują organy podatkowe, dotyczy pracownika, który nie jest w podróży służbowej. Pracownik instytucji kultury może nocować na koszt teatru czy muzeum w innej miejscowości, nawet gdy nie jest w podróży służbowej. Warunkiem jest, aby nocleg wiązał się z załatwianiem spraw instytucji kultury w ramach stosunku pracy	Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 lipca 2014 r. (sygn. akt K 7/13; Dz.U. z 2014 r. poz. 947)
Przy rozliczaniu podatków artystów z zagranicy należy uwzględnić umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między Polską a krajem, którego rezydentem	przykładem aktów prawnych mających znaczenie przy rozliczaniu występu zagranicznych artystów w Polsce jest np. Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Izrael w sprawie unikania	Art. 29 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.)

Zasada	Konsekwencje zasady dla dyrektora	Podstawa prawna
podatkowym jest artysta. Dodatkowo o zasadach opodatkowania decydują umowy o współpracy kulturalnej, naukowej i oświatowej zawartej między ww. krajami	P podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu podpisanej w Jerozolimie 22 maja 1991 r. (Dz.U. z 1992 r. nr 28, poz. 124). Z Konwencją wiąże się umowa z 22 maja 1991 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Izrael o współpracy kulturalnej, naukowej i oświatowej. Z kolei na podstawie tej umowy powstał program wykonawczy na lata 2011–2014. W przypadku więc występów artystów z Izraela należało – rozliczając podatki – uwzględnić te trzy dokumenty oraz ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych	
Pracownik instytucji artystycznej używający w pracy, za zgodą pracodawcy, własnego instrumentu, akcesoriów do instrumentu, ubioru scenicznego, rekwizytu lub narzędzi otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie za ich używanie	Dodatkowe wynagrodzenie dotyczy instrumentu, ubioru scenicznego, rekwizytu lub narzędzi. Natomiast z podatku dochodowego od osób fizycznych są zwolnione. Ekwiwalenty pieniężne za używane przez pracowników przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące ich własność. Organy podatkowe wskazują, że nie każdy ekwiwalent z tytułu używania przez pracownika np. teatru własnych rzeczy może być zwolniony z podatku. Na przykład nie dotyczy to zdaniem fiskusa rekwizytów	Art. 31a ust. 2 ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 406 ze zm.) Art. 21 ust. 1 pkt 13 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.)

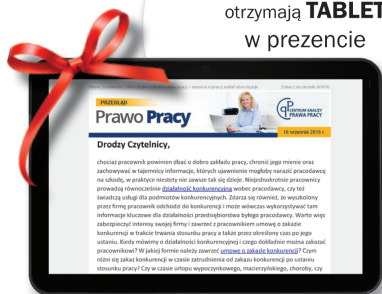
Tomasz Król
specjalista w zakresie instytucji kultury

Prawo i finanse w kulturze

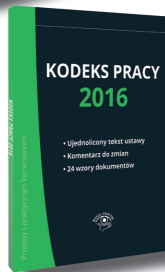
» Kadry • płace • dotacje • księgowość • zarządzanie

Już dziś zamów prenumeratę roczną i sprawdź, jakie prezenty otrzymasz.

Wszyscy Czytelnicy, którzy zamówią i opłacą prenumeratę roczną magazynu „Prawo i finanse w kulturze”, otrzymają **TABLET** w prezencie

+
**KALENDARZ
KADROWO-PŁACOWY
2016**

+
**KSIAŻKĘ
„KODEKS PRACY
2016”**

Prenumerata roczna magazynu
+ gratis prezenty: **tablet, Kodeks pracy 2016, Kalendarz kadrowo-płacowy 2016**
z aktualnymi wskaźnikami kadrowo-płacowymi.
To nie wszystko! W ramach prenumeraty otrzymujesz:
— telefoniczny i e-mailowy dyżur eksperta
— elektroniczny „Przegląd prawa pracy”
— dostęp do serwisu: www.kultura.wip.pl

JAK ZAMÓWIĆ
W celu złożenia zamówienia prosimy o bezpośredni kontakt z naszym Centrum Obsługi Klienta: cok@wip.pl i podanie kodu **D108**.
Oferta jest ważna w ciągu 14 dni.

Uwaga! Pierwszy egz. wysyłamy bezpłatnie, abyś mógł/mogła się z nim zapoznać i podjąć w ciągu 14 dni decyzję dotyczącą prenumeraty.